

T.C.
UYU MAZLIK MAHKEMES

ESAS NO : 2026/20
KARAR NO : 2026/75
KARAR TR : 16/02/2026

ÖZET: 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'nun 21. maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendi uyarınca verilen idari para cezasının iptali istemiyle açılan davanın, ADL YARGI YER NDE çözümlenmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : V. A.
Vekili : Av. Y. Ö.
Davalı : çileri Bakanlı ı (Beykoz Kaymakamı ı)
Vekili : Av. B. T.

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı vekili, müvekkiline ait parsel sayılı ta inmazda kazı yapılmak suretiyle, parselin bir kısmının bozulduunun tespit edildiği gerekçesiyle, Beykoz Kaymakamı ı İlçe Tarım ve Orman Müdürlü ünün 05/02/2025 tarihli E-60319257-230.99-17891737 sayılı i lemi ile 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'nun 21. maddesinin (a) fıkrası uyarınca 367.500 TL idari para cezası ile cezalandırılmasına karar verildiğini belirterek, idari para cezasının iptali istemiyle adli yargı yerine başvuruda bulunmuştur.

II. UYU MAZLI AL K N BA VURU SÜREC

A. Adli Yargıda

2. **Beykoz Sulh Ceza Hakimli i 27/05/2025 tarih ve D. 2025/1064 sayılı kararı** ile, talebin Hakimliklerinin görevine girmedikçe, görevli mahkemenin idare mahkemeleri olduğu gerekçesiyle, 5326 sayılı Kanun'un 28/1-b. maddesi gereğince başvurunun görev yönünden reddine karar verilmemiş, karara itiraz edilmesi üzerine, İstanbul Anadolu 2. Sulh Ceza Hakimli inin 28/07/2025 tarih ve D.i No: 2025/6290 sayılı kararı ile itirazın reddine dair kesin olarak karar verilmiş ve görevsizlik kararı kesinleşmiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"...Tüün dosya kapsamına göre; talebin, Beykoz ilçesi sayılı ta inmazda kazı yapılmak suretiyle parselin bir kısmının izinsiz toprak dolması ve bitkisel üretimin engellenmesi nedeniyle 04/11/2020 tarih ve 31294 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 7255 sayılı Gıda, Tarım ve Orman Alanında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanunun 25.maddesi ile değiştirilen 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununun 21. maddesinin (a) bendine aykırılıktan talep eden hakkında tanzim olunan idari para cezalarının iptali talebine ilişkin oldu u, talep eden vekilinin dilekçesinde belirtmiş oldu u hususların, taraflar arasında hukuki uyu mazlıkların çözümüne ilişkin oldu u açık olup, idare mahkemesince yargılama yapılarak delillerin takdir edilip idarenin yaptırım kararının de erlendirilmesi gerektiği i, halbuki hakimli imizin bu tür görevinin bulunmadığı ve talebin Hakimli imizin görevine girmedikçe, idare Mahkemelerince çözümlenmesi gerektiği i anlamakla, talep bakımından görevli mahkemenin idare Mahkemeleri oldu undan talebin görev yönünden reddine..."

3. Davacı vekili, bu kez aynı istemle idari yargı yerinde dava açmıştır.

B. dari Yargıda

4. **stanbul 5. dare Mahkemesi 10/12/2025 tarih ve E.2025/1927 sayılı kararı** ile, dava konusu uyu mazlı ın çözümünde adli yargı yerinin görevli oldu u gerekçesiyle, 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için dosyanın Uyu mazlık Mahkemesine gönderilmesine ve dosya incelemesinin bu konuda Uyu mazlık Mahkemesince karar verilinceye kadar ertelenmesine karar vermi tir. Kararın ilgili kısmı öyledir:

"...Olayda, davacının, parsel
sayılı ta inmazda izinsiz olarak kazı yapmak suretiyle tarım alanının bir kısmını bozdu undan bahisle 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'nun 21. maddesinin (a) bendi uyarınca 367.500,00 -TL para cezası verilmesine dair idari yaptırım kararının; 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 3. maddesi kapsamında kalan idari para cezası niteli inde oldu u, öte yandan, kabahat fiilinin düzenlendi i 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununda ise, bu kanuna dayanılarak verilen idari para cezalarına kar ı ba vurulabilecek kanun yollarına ili kin bir düzenlemeye yer verilmedi i görülmektedir.

Bu durumda, 5326 Kabahatler Kanunu'nun 3. maddesi uyarınca, idarî yaptırım kararlarına kar ı kanun yoluna ili kin hükümlerin, di er kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacak olması nedeniyle görevli mahkemenin belirlenmesinde 5326 sayılı Kanun hükümleri dikkate alınaca ndan, 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'na göre tesis edilen karar nedeniyle açılan davanın görüm ve çözümünde, anılan Kanunun 27. maddesinin 1. fıkrası uyarınca adli yargı yerlerinin görevli oldu u sonucuna varılmı tir..."

5. stanbul 5. dare Mahkemesince 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için idari dava dosyası, ekinde adli yargı dosyası ile birlikte Uyu mazlık Mahkemesine gönderilmi tir.

III. LG L HUKUK

6. 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'nun "Amaç" ba lıklı 1. maddesi öyledir:

"(De i ik: 30/4/2014-6537/1 md.)

Bu Kanunun amacı; topra ın korunması, geli tirilmesi, tarım arazilerinin sınıflandırılması, asgari tarımsal arazi ve yeter gelirli tarımsal arazi büyüklüklerinin belirlenmesi ve bölünmelerinin önlenmesi, tarımsal arazi ve yeter gelirli tarımsal arazilerin çevre öncelikli sürdürülebilir kalkınma ilkesine uygun olarak planlı kullanımını sa layacak usul ve esasları belirlemektir."

7. 5403 sayılı Kanun'un "Kapsam" ba lıklı 2. maddesi öyledir:

"(De i ik: 30/4/2014-6537/2 md.)

Bu Kanun; arazi ve toprak kaynaklarının bilimsel esaslara uygun olarak sınıflandırılması, tarımsal arazi ve yeter gelirli tarımsal arazilerin asgari büyüklüklerinin belirlenmesi ve bölünmelerinin önlenmesi, arazi kullanım planlarının hazırlanması, koruma ve geli tirme sürecinde toplumsal, ekonomik ve çevresel boyutlarının katılımcı yöntemlerle de erlendirilmesi, amaç dı ı ve yanlı kullanımların önlenmesi, korumayı sa layacak yöntemlerin olu turulması ile görev, yetki ve sorumluluklara ili kin usul ve esasları kapsar."

8. 5403 sayılı Kanun'un "Tarım arazilerinin amacı dı nda kullanılmasına ve toprak koruma projelerine uyulmamasına ili kin cezalar ve yükümlülükler" ba lıklı 21. maddesi öyledir:

"(Ba lı ı ile Birlikte De i ik: 28/10/2020-7255/25 md.)

Tarımsal amaçlı yapılarda ve tarım dı ı arazi kullanımlarında izin alınması ve toprak koruma

projelerine uyulması zorunludur.

Tarımsal amaçlı yapılara ve tarım dışı arazi kullanımına izinsiz ba lanılması, alınan izne uygun kullanılmaması veya hazırlanan toprak koruma projelerine uyulmaması halinde, a a idaki i lemler gerçekte tirilir ve yaptırımlar uygulanır:

a) Arazi kullanımı için izinsiz i e ba lanılması ya da alınan izne uygun kullanılmaması halinde; valilik i i tamamen durdurur, yapılan i tamamlanmı ise kullanımına izin verilmez. Arazi sahibine veya araziyi bozana bin Türk Lirasından az olmamak kaydıyla, kullanılan veya zarar verilen alanın her metrekaresi için on Türk Lirası idarî para cezası verilir. Büyük ova koruma alanlarında bu ceza iki katı olarak uygulanır. darî para cezasının tebli inden itibaren bir ay içinde ba vurularak 13 üncü veya 14 üncü maddelerdeki izinlerin alınması artıyla i in tamamlanmasına, bitmi ise kullanımına izin verilebilir. Ba vuru yapmayanlara veya izin talepleri uygun görülmeyenlere, izinsiz bütün yapılarını yıkması ve araziyi tarımsal üretime uygun hale getirmesi için iki ay süre verilir. Verilen süre içinde izinsiz yapıların yıkılmadı ı ve arazinin tarımsal üretime uygun hale getirilmedi inin Bakanlık birimlerinde tespit edilmesi durumunda; valilikçe faaliyet durdurulur ve bu bendin ikinci cümlesinde belirtilen idarî para cezası üç katı olarak uygulanır. zinsiz bütün yapılar, masrafları Bakanlıkça kar ılanmak kaydıyla, bir ay içinde belediyeler veya il özel idarelerince yıkılır ve ta inmazlar tarımsal üretime uygun hale getirilir. Arazinin tarımsal üretime uygun hale getirilmesi için yıkım ve temizleme masrafları sorumlulardan Bakanlıkça genel hükümlere göre tahsil edilir.

b) Toprak koruma projelerine aykırı hareket edilmesi halinde valilik tarafından bin Türk Lirasından az olmamak kaydıyla, bozulan arazinin her metrekaresi için on Türk Lirası idarî para cezası uygulanır ve projeye uygunluk sa lanması için azami iki ay süre verilir. Büyük ova koruma alanlarında bu ceza iki katı olarak uygulanır. Bu sürenin sonunda aykırı kullanımların devam etmesi durumunda; valilikçe faaliyet durdurulur, verilen kullanım izni iptal edilir ve bu bendin birinci cümlesinde belirtilen idarî para cezası üç katı olarak uygulanır. zinsiz bütün yapılar, masrafları Bakanlıkça kar ılanmak kaydıyla, bir ay içinde belediyeler veya il özel idarelerince yıkılır ve ta inmazlar tarımsal üretime uygun hale getirilir. Arazinin tarımsal üretime uygun hale getirilmesi için yıkım ve temizleme masrafları sorumlulardan Bakanlıkça genel hükümlere göre tahsil edilir.

kinici fıkranın (a) ve (b) bentleri uyarınca hakkında yıkım kararı alınmı olmasına ra men bir ay içinde belediye veya il özel idarelerince yıkılmayan yapılar, yıkım masrafları Bakanlıkça kar ılanmak üzere Bakanlıkça yıkılabilir veya yıktırılabilir. Yıkım masrafları %100 fazlası ile ilgili belediye veya il özel idaresinden tahsil edilir. Bu ekilde tahsil edilememesi halinde ilgisine göre Hazine ve Maliye Bakanlı ı veya ller Bankası Anonim irketi tarafından belediye veya il özel idaresinin 5779 sayılı Kanun gere ince aktarılan paylarından kesilerek, genel bütçeye gelir kaydedilmek üzere takip eden ayın sonuna kadar Bakanlık merkez muhasebe birimi hesabına aktarılır.

Toprak koruma projelerinin hazırlanmaması, yetersizli i veya zamanında gerekli tadilatların yapılmaması sonucu arazi tahribi veya toprak kayıpları olması halinde meydana gelecek zararlardan; proje hazırlanmasına gerek olmadı na karar verenler, proje hazırlanmı ise projeyi hazırlayan ve onaylayanlar sorumludur.

Tarım arazilerini, tescili mümkün olmayan fiili hisseler olu turarak arazinin hisselerine tekabül etti i kabul edilen kısımlarının zilyetli ini, bir özel hukuk tüzel ki isinin faaliyeti kapsamında bu tüzel ki iyle üyelik veya ortaklık ili kisi kurarak devretmek veya bu i lere aracılık etmek suretiyle arazinin bütünlü ünün bozulmasına ve amacı dı nda kullanılmasına sebebiyet verenlere bir yıldan üç yıla kadar hapis ve yüz günden bin güne kadar adli para cezası verilir. Ayrıca bu tüzel ki i hakkında elli bin Türk Lirasından iki yüz elli bin Türk Lirasına kadar idarî para cezası verilir. Tarım arazisinin bütünlü ünün sa lanması ve tarımsal üretime uygun duruma getirilmesi halinde, bu fıkra uyarınca kamu davası açılmaz, açılmı olan kamu davası dü er, mahkum olunan ceza bütünlü sonuçlarıyla ortadan kalkar.

19 uncu ve 20 nci maddeler ile bu maddenin uygulanmasında kusurlu bulunan sorumlular, fiillerinin niteli ine göre 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun kamu görevlilerine ait hükümleri uyarınca cezalandırılırlar.

Bu maddenin uygulanmasına ili kin usul ve esaslar Bakanlık tarafından çıkarılan yönetmelik ile belirlenir."

9. 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun "*Genel kanun niteli i*" ba lıklı 3. maddesi öyledir:

"(De i ik: 6/12/2006-5560/31.md.)

(1) Bu Kanun'un;

a) darî yaptırım kararlarına kar ı kanun yoluna ili kin hükümleri, di er kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde,

b) Di er genel hükümleri, idarî para cezası veya mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımını gerektiren bütün fiiller hakkında, uygulanır."

10. 5326 sayılı Kanun'un "*Yaptırım türleri*" ba lıklı 16. maddesi öyledir:

"(1) Kabahatler kar ılı nda uygulanacak olan idarî yaptırımlar, idarî para cezası ve idarî tedbirlerden ibarettir.

(2) darî tedbirler, mülkiyetin kamuya geçirilmesi ve ilgili kanunlarda yer alan di er tedbirlerdir"

11. 5326 sayılı Kanun'un "*Ba vuru yolu*" ba lıklı 27. maddesinin 1. fıkrası öyledir:

"(1) darî para cezası ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ili kin idarî yaptırım kararına kar ı, kararın tebli i veya tefhimi tarihinden itibaren en geç onbe gün içinde, sulh ceza mahkemesine ba vurulabilir. Bu süre içinde ba vurunun yapılmamı olması halinde idarî yaptırım kararı kesinle ir."

IV. NCELEME VE GEREKÇE

A. İlk nceleme

12. Uyu mazlık Mahkemesinin Kenan YA AR'ın Ba kanlı nda, Üyeler Bayram EN, Döndü DEN Z B L R, Mustafa EROL, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Bilal ÇALI KAN'ın katılımlarıyla yapılan 16/02/2026 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi gere ince yapılan incelemeye göre, dare Mahkemesince, anılan Kanun'un 19. maddesine göre ba vuruda bulunulmu oldu u, Mahkemece idari yargı dosyasının, ekinde adli yargı dosyası ile birlikte Uyu mazlık Mahkemesine gönderildi i ve usule ili kin herhangi bir noksanlık bulunmadı ı anla ıldı ndan, görev uyu mazlı ının esasının incelenmesine oy birli i ile karar verildi.

B. Esasın ncelenmesi

13. Raportör-Hakim Gülay DO AN'ın, davanın çözümünde adli yargının görevli oldu u yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Ba savcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim Ç FTÇ ile Danı tay Savcısı Yakup BAL'ın adli yargının görevli oldu u yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra, gere i görü ülüp dü ünüldü:

14. Dava, stanbul ili, Beykoz ilçesi, Zerzevatçı Mahallesi, sayılı ta ınmazda davacı tarafından kazı yapılmak suretiyle parselin bir kısmının bozuldu undan bahisle verilen idari para cezasının iptali istemiyle açılmış tır.

15. Dosyanın incelenmesinden, davacının maliki oldu u stanbul ili, Beykoz ilçesi, Zerzevatçı Mahallesi, sayılı ta ınmazda kazı yapılmak suretiyle parselin bir kısmının bozuldu unun tespit edildi inden bahisle, 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununun'un 21. maddesinin (a) fıkrası uyarınca 367.500 TL idari para cezası verilmesine ili kin Beykoz Kaymakamı ı tarafından düzenlenen 05/02/2025 tarihli E-60319257-230.99[230.99]-

17891737 sayılı i leme kar ı öncelikle; Beykoz Sulh Ceza Mahkemesinin 2025/1064 D. sayılı dosyası ile dava açıldı ı, Beykoz Sulh Ceza Mahkemesinin 27/05/2025 tarih ve 2025/1064 D.i sayılı kararı ile idari yargının görevli oldu undan bahisle görevsizlik kararı verildi i, bunun üzerine aynı istemle idari yargı yerinde dava açıldı ı anla ılmaktadır.

16. Yukarıda izah edilen düzenlemelere göre; Kabahatler Kanunu'nun, idarî yaptırım kararlarına kar ı kanun yoluna ili kin hükümlerinin, di er kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanaca ı; di er kanunlarda görevli mahkemenin gösterilmesi durumunda ise uygulanmayaca ı anla ılmaktadır.

17. ncelenen uyu mazlıkta, 5403 sayılı Kanun'un 21. maddesi uyarınca verilen idari para cezasının, 5326 sayılı Kanun'un 16. maddesinde belirtilen idari yaptırım türlerinden biri oldu u, 5403 sayılı Kanun'da idari para cezasına itiraz konusunda görevli mahkemenin gösterilmedi i anla ılmı tır.

18. Bu durumda, Kabahatler Kanunu'nun 5560 sayılı Kanun'la de i ik 3. maddesinde belirtildi i üzere, idari yaptırım kararlarına kar ı kanun yoluna ili kin hükümlerinin, di er kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanaca ı nedeniyle, görevli mahkemenin belirlenmesinde 5326 sayılı Kanun hükümleri dikkate alınaca ından, idari para cezasına kar ı açılan davanın görüm ve çözümünde, anılan Kanun'un 27. maddesinin (1) numaralı bendi uyarınca adli yargı yerinin görevli oldu u sonucuna varılmı tır.

19. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak, stanbul 5. dare Mahkemesinin ba vurusunun kabulü ile, Beykoz Sulh Ceza Hakimli inin 27/05/2025 tarih D. 2025/1064 sayılı görevsizlik kararının kaldırılması gerekmi tir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde ADL YARGININ GÖREVL OLDU UNA,

B. stanbul 5. dare Mahkemesinin BA VURUSUNUN KABULÜ ile Beykoz Sulh Ceza Hakimli inin 27/05/2025 tarih D. 2025/1064 sayılı GÖREVS ZL K KARARININ KALDIRILMASINA,

16/02/2026 tarihinde OY B RL YLE KES N OLARAK karar verildi.

Ba kan Vekili
Kenan
YA AR

Üye
Bayram
EN

Üye
Döndü Deniz
B L R

Üye
Mustafa
EROL

Üye
Ahmet
ARSLAN

Üye
Mahmut
BALLI

Üye
Bilal
ÇALI KAN

